

до звичної праці та домашніх дрібних турбот, самооцінка та впевненість у собі – значно покращились та покращились у 10 (53%) хворих. Окремі показники порушень нічного відпочинку теж змінилися в напрямку нормалізації: у 14 (52%) хворих відчуття розбитості та важкості засинання значно зменшилися; пацієнти відмітили збільшення бадьорості та відпочинку в ранкові години.

ВИСНОВКИ: комплекс вправ ЛФК для хворих на остеохондроз шийного відділу хребта з симптомами психоемоційних розладів, підвищив ефективність оздоровлення хворих. Значно зменшилися та частково зникли клінічні прояви ОШВХ, такі як болючість та неприємні відчуття при рухах голови. Прискорилося відновлення рухових функцій ШВХ, покращилось загальне самопочуття, нормалізувались більшість симптомів психоемоційних порушень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крадинов А.И. Распространённый дегенеративно - дистрофический процесс в шейном отделе позвоночника. / А.И.Крадинов, В.А. Черноротов, Е. А. Крадинова // Вестник физиотерапии и курортологии – 2012.– № 2.–С. 128-129.
2. Мороз Г.С. Депресивні та тривожні розлади в терапевтичній практиці: поширеність, діагностика та лікування/ Г.С. Мороз // Therapia.– 2011. – № 3. – С. 19-23.
3. Путилина М.В. Особенности диагностики и лечения дорсопатий в неврологической практике / М. В. Путилина //Consillium medicum: журнал доказательной медицины для практикующих врачей.– 2006.– Том 8.– С. 44-48.

УДК 378:796.071.4.035

Данилевич М. В.
Львівський державний університет фізичної культури

АКСІОЛОГІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ДО РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проведено аналіз аксіологічного та культурологічного підходів, як провідних у модернізації та гуманізації освіти в галузі фізичної культури. Розкрито значення цих підходів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Ключові слова: гуманізація, аксіологічний підхід, культурологічний підхід, цінність, принципи, майбутні фахівці з фізичного виховання та спорту.

Данилевич М.В. Аксиологический и культурологический подходы в профессиональной подготовке будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к рекреационно-оздоровительной деятельности. В статье проведен анализ аксиологического и культурологического подходов, как ведущих в модернизации и гуманизации образования в сфере физической культуры. Раскрыто значение этих подходов в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к рекреационно-оздоровительной деятельности.

Ключевые слова: гуманизация, аксиологический подход, культурологический подход, ценность, принципы, будущие специалисты по физическому воспитанию и спорту.

Danylevych M.V. Axiological and cultural approaches in the training of specialists in the field of physical education and sport to health-related activities. The article gives the analysis of axiological and cultural approaches as the modern ones in the field of physical education and its modernization and humanization. The importance of these approaches in the process of training of specialists in the field of physical education and sport to health-related activities has been revealed.

Key words: humanization, axiological approach, cultural approach, value, principles, specialists in physical education and sport.

Постановка проблеми. Однією з найбільш значущих тенденцій розвитку сучасної вищої освіти України є її гуманізація та гуманітаризація [1, 2]. Вона передбачає докорінний перегляд мети, завдань, змісту й методики навчально-виховного процесу. Вищі навчальні заклади покликані сьогодні не тільки забезпечити вузькоспеціальну підготовку майбутнього фахівця, але й створити сприятливі умови для гармонійного розвитку інтелектуальних якостей. У процесі фахової освіти слід враховувати особливості професійної діяльності майбутнього спеціаліста. Зараз зростає роль ціннісно-гуманістичних

аспектів фізичної культури і фізкультурної освіти. Для фахової освіти у вузах фізичної культури Росії, Польщі та України характерне домінування вузькоспеціалізованої підготовки спеціалістів. Проте, найбільші надії у досягненні успіхів з професійної діяльності подають всебічно розвинені студенти, що відповідають всім вимогам професійної моделі фахівця з фізичної культури, а менше всього шансів - в односторонньо, вузькоспеціалізовано підготовлених випускників. Тому пріоритетним напрямом удосконалення змісту вищої фізкультурної освіти є всебічний гармонійний розвиток майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту, здатного свідомо і творчо виконувати свої професійні обов'язки та постійно підвищувати свій науковий і професійний рівень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку Ю. Войнара та Д. Наварецького модернізація освіти в галузі фізичної культури пов'язана перш за все з реалізацією культурологічного та аксіологічного підходів [2]. Теоретико-методологічні основи запровадження аксіологічного підходу у навчальний процес вищих закладів освіти висвітлені у працях С. Анісімова, І. Бега, І. Зязюна, П. Ігнатенко, П. Кононенка, Огнев'юка, О. Савченко, І. Соколової, М. Стельмаховича, Т. Усатенко Л. Хомича. У сучасній педагогічній літературі культурологічний підхід до освіти досліджували Г. С. Батищева, Л. Буєва, А. Валицька, О. Долженко, І. Ільїн, Н. Розов та ін. Питання виховання з позиції культури розглядалися в працях Е. Бондаревської, Н. Боритко, Н. Крилової, Н. Щуркової та ін. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень, деякі аспекти проблеми залишаються недостатньо вивченими, а саме реалізація аксіологічного та культурологічного науково-методологічних підходів у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту.

Робота виконана відповідно до плану НДР Львівського державного університету фізичної культури.

Мета дослідження полягає у вивченні стану аксіологічного та культурологічного підходів в теорії і практиці та їх реалізація в професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Відповідно до мети було визначено **завдання дослідження**: провести аналіз науково-методичної літератури, літератури з педагогіки та філософії, інформації з мережі Інтернет щодо значення аксіологічного та культурологічного підходів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Результати дослідження. За даними Ю. Войнара [2] для підвищення ефективності фізкультурної освіти необхідно вирішити основні протиріччя, які характеризуються: необхідністю підвищення рівня освіченості майбутніх фахівців у гуманітарному просторі фізичної культури та готовності до досягання її широкого ціннісного змісту; діяльною природною активністю, яка притаманна студентській молоді та проявами її в засвоєнні методів і способів пізнавальної чи практичної діяльності в сфері фізичної культури; вагомістю проявів студентом суб'єктивної позиції в освітньому процесі та використанням педагогічних технологій, які розвивають особистість і забезпечують її становлення та прояви. Вирішенню протиріч освітнього процесу сприяють ідеї культурологічного та аксіологічного підходів. Це підходи загальнонаукового рівня методології, який визначає постановку проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності, генеральні і локальні цілі, ідентифікує суперечливості і позиції, які відображають логіку наукового пошуку. Хомич Л. О. вважає, що «у педагогічній науці аксіологічний підхід виконує теоретико-методологічну функцію і є системно-інтегративною методологією, яка лежить в основі гуманістичної педагогіки. Він також є системоутворюючим чинником в організації діяльності суб'єктів педагогічного процесу» [10, с. 309].

Аксіологічний підхід розкриває проблему цінностей у будь-якій сфері людської діяльності і ставить перед необхідністю всіх, хто в тій чи іншій мірі, дотичний до освіти, розглянути більш ґрунтовно проблему цінностей [3]. Аксіологічний підхід виконує функцію орієнтиру в поведінці та діяльності, характеризує оцінку особистістю цінностей рекреаційно-оздоровчої діяльності, виступає як засіб пізнання їх значимості, задоволення потреб. Оцінка цінностей рекреаційно-оздоровчої діяльності суб'єктивна й проводиться на емоційному та раціональному рівнях. В основі аксіологічного підходу лежить гуманна концепція взаємодіючого світу, згідно з якою наш світ – це світ цілісної людини, і саме людини як найвищої цінності суспільства, сенсом і метою його розвитку. Виховання студентів має свої особливості, але незмінною залишається особистість та її індивідуальність, яка формується у самостійній діяльності [9]. Основними аксіологічними принципами є: рівноправність всіх філософських

поглядів в рамках єдиної гуманістичної системи цінностей (при збереженні різноманітності їхніх культурних та етнічних цінностей); рівнозначність традицій і творчості, визнання необхідності вивчення і використання вчень минулого і можливостей відкриття в теперішньому і майбутньому; рівність людей, прагматизм всіх суперечностей про основи цінностей, діалог замість байдужості або заперечення одне одного. Аксиологічний підхід дозволяє виявити цінності професійної освіти для майбутніх фахівців з рекреаційно-оздоровчої діяльності; даний підхід став основою для практичного вирішення проблеми професійної підготовки фахівців з фізичного виховання. Аксиологічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту цілком правомірно розглядати як цінність. Досягнення особистістю високого рівня готовності до оволодіння знаннями з гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних та загально-професійних дисциплін, обумовлено, перш за все, наявністю позитивного відношення до професійної діяльності.

Будь-який навчальний процес можна розглядати з двох сторін: як процес привласнення особистістю накопиченого досвіду, культурного потенціалу, які існують об'єктивно, незалежно від конкретної людини; і як процес усвідомлення цінності отриманих знань, їх ролі у встановленні особистості, можливості застосування в життєдіяльності, що має виключно суб'єктивний характер. Як вважає Н.Б. Крилова «цінності – це інтереси, відокремлені в ході розвитку самої історії, завдяки розподілу праці в сфері духовного виробництва. Але об'єктами цих відокремлених інтересів, предметами прагнень людини, в даному випадку, виступає так званий духовний зміст, який включає особливу концентрацію почуттів і думок, втілених у взірцях прекрасного, істинного, доброго, благородного. У поєднанні з цими нормами, які отримали визнання громадськості, людина намагається усіляко утвердити свою індивідуальність» [6, с.167]. На думку М.С. Розова «ціннісна свідомість — максимально широка, плюралістична в сферах релігійних, ідеологічних, соціальних, культурних, економічних, національних та ін... міцно стоїть на захисті загальнозначущих інтересів, а також усіх необхідних умов (політико-правових, екологічних і соціально-економічних) для забезпечення цими правами сучасного і всіх майбутніх поколінь людей. Це дозволяє говорити про цінність свідомості як глобальної етики нової історичної епохи. Саме на цінності повинна опиратися сучасна освіта — міст, що переводить людей у нову епоху» [8, с. 98].

Ми погоджуємося з позицією Н.С. Розова, який визначає поняття «цінність як граничну нормативну основу актів свідомості та розуміння людей» [8, с. 87].

Аналізуючи викладене вище, можна відзначити у понятті «цінність» її об'єктивні властивості, які не залежать від людини, стають цінністю у момент пізнання і оцінки людиною. Не можна розглядати цінність поза людиною, тому поняття «цінність» завжди включає поняття про об'єкт, відношення до об'єкту, його оцінку, що і є суб'єктивним відображенням об'єктивного світу. Аксиологічний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту має декілька граней, які розкриваються через актуальну дослідницьку проблематику: проблеми орієнтації студентів у світі цінностей, проблеми становлення і розвитку ціннісних орієнтацій студента; аспекти формування особистісних орієнтирів майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності; питання взаємозв'язку загальноприйнятих аксіологічних ідей та інноватики; взаємозв'язок розвитку ціннісних орієнтирів та педагогічної компетентності. Аксиологічний підхід у вузівській підготовці орієнтує на формування педагогічної компетентності студента, залежності духовного багатства, ціннісних орієнтирів його особистості і діяльності [7]. Цінність готовності до рекреаційно-оздоровчої діяльності проявляється, перш за все, у відношенні, позитивній значущості для власного особистого саморозвитку та самовдосконалення. Реалізація аксіологічного підходу дозволяє визначити змістовно-процесуальні особливості процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності, забезпечити вибір методів, засобів і форм педагогічної взаємодії при організації навчального процесу

Професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності повинна будуватися на ціннісних засадах, тоді можна говорити про результативність та ефективність професійної освіти, підвищення конкурентоздатності випускників на ринку праці. Культурологічний підхід являє собою сукупність методологічних прийомів, які забезпечують сфери освіти і педагогіки через призму системоутворюючих культурологічних понять, таких як культура, культурні взірці, норми і цінності, уклад, спосіб життя, культурна діяльність, тощо [6, 8]. Культурологічний

підхід, на думку І. Колмогорової, «докорінно змінює уяву про основні цінності освіти як виключно інформаційні і пізнавальні, знімає вузьку наукову орієнтацію змісту освіти» [5, с. 98].

Культурологічний підхід трактує засвоєння культури як процес особистісного відкриття, створення світу культури у собі, розвиток ідей діалогу культур, при якому відбувається особистісна актуалізація закладених у ній сенсів [8]. Дослідження професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності, з позиції культурологічного підходу, орієнтує не лише на виявлення можливостей наповнення навчальних планів дисциплін гуманітарних циклів, а, перш за все, на внесення змін у характер навчального процесу, його спрямованість на особистість студентів. Процес професійної підготовки на основі культурологічного підходу забезпечує розуміння цього процесу майбутнім фахівцем як складового елементу культури суспільства, як культурно-історичної цінності, яка містить у собі досвід минулого і закладає майбутнє студентів.

Культурологічний підхід передбачає максимальне використання професійної, матеріальної і духовної культури, а також формування творчого відношення до самовдосконалення. Культурологічний підхід дозволяє розглядати фізичну культуру на широкому загальнокультурному соціальному фоні, визначаючи інтеграцію особистістю загальної, професійної та фізичної культури. Самовизначення особистості в фізичній культурі має на увазі належність суб'єктивної позиції у відношенні до фізичної культури, вибору орієнтирів, умінню зрозуміти в ній себе та інших, ставити перед собою задачі та ефективно їх вирішувати. Культурологічний підхід дозволяє розглядати фізичну культуру як ключовий елемент культурного мислення населення (студентів), що змінює їх погляди на характер та суть життєдіяльності, здоров'я, розвитку індивідуальності тощо [2]. Згідно з культурологічним підходом професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту повинна відбуватися відповідно до принципів цілісності, взаємозв'язку об'єктивних цінностей культури і ціннісних орієнтацій особистості; залучення особистості до культурних цінностей як до процесу професійної освіти; взаємодії у спілкуванні як засобу саморефлексії.

Принцип цілісності передбачає побудову такої структури змісту освіти, в основі якої лежать не лише наукові знання, але й культурний соціальний досвід, культурні досягнення.

Принцип взаємозв'язку об'єктивних цінностей культури і ціннісних орієнтацій особистості витікає з того, що формування особистого відношення до знання, перетворення знань в «орган людської індивідуальності» можливо лише в тому випадку, якщо вивчений матеріал пов'язаний з досвідом і проблемами студентів, скерований до ціннісно-змістовної сфери особистості [5, 6].

Даний принцип покладений в основу відбору і послідовності вивчення тем майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності: по-перше, в навчальні програми включають такі теми і матеріали до тем, в яких розглядаються моральні проблеми, норми поведінки в суспільстві, етичні принципи у професійній діяльності, які є ціннісними домінантами культури і які відображають основні для даної культури «форми бачення і усвідомлення світу»; по-друге, питання і завдання, які пропонують студентам в процесі професійної підготовки, спрямовані на встановлення зв'язку професійної проблематики з ціннісно-змістовною сферою студентів, їхніми життєвими цінностями, потребами, інтересами.

ВИСНОВКИ. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що наразі проблема реалізації аксіологічного та культурологічного підходів в системі вищої фізкультурної освіти є актуальною та має велике значення. Сучасне суспільство ставить нові вимоги до освіченості людини та потребує від майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту уміння ефективно вирішувати різноманітні проблеми на підставі існуючих знань, а також постійно накопичувати знання та навчатися протягом усього життя. Дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї важливої проблеми.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести поєднання науково-методологічних підходів в теорії і практиці та їх реалізація у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Педагогічна освіта України в стратегії Болонського процесу / В. Андрущенко // Освіта України. – 2004. – 17 лют. – С. 4.
2. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах євроінтеграції : монографія / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Глазирін — Черкаси : Відлуння-Плюс, 2005. – 184 с.

3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси : Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.
5. Колмогорова І. В. Культурологічний підхід к формуванню педагогічної культури учителя / І. В. Колмогорова // Известия Уральского государственного университета. – 2008. – № 60. – С. 163 – 167.
6. Крылова Н. Б. Культурология образования / Н. Б. Крылова // Новые ценности образования. – 2000. – Вып. 10. – 272 с.
7. Рибалка В. В. Аксиологічні основи психологічної культури особистості : навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 228 с.
8. Розов Н. С. Культура, ценности и развитие образования / Н. С. Розов. – Новосибирск : Новосибирский гос. ун-т, 1993. – 162 с.
9. Соколова І. В. Аксиологічні доміанти професійної підготовки майбутнього вчителя / І. В. Соколова // Педагогічні науки : зб. наук. праць Бердянського держ. пед. ун-ту. – Бердянськ, 2012. – № 4. – С. 251 – 259.
10. Хомич Л. О. Аксиологічні засади педагогічної підготовки вчителів мистецьких дисциплін вчителя / Л. О. Хомич // Педагогічні науки : зб. наук. праць Бердянського держ. пед. ун-ту. – Бердянськ, 2011. – № 1. – С. 309 – 314.

УДК 799.311.4

Дейкун М.П., Трояновська М.М.
Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

СТРІЛЕЦЬКА ПІДГОТОВКА БІАТЛОНІСТОК У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розглядається застосування комп'ютерно-електронної установки «Скатт» в тренувальному процесі для вдосконалення стрілецької підготовки біатлоністок, що дозволяє своєчасно виявити і виправити помилки під час стрільби. Визначено рівень покращення якості і ефективного керування навчанням і вдосконаленням стрілецької підготовленості біатлоністок.

Ключові слова: комп'ютерно-електронна установка «Скатт», стрілецька підготовка, біатлоністки, навчально-тренувальний процес.

Дейкун Н.П., Трояновская М.Н. Стрелковая подготовка биатлонисток в учебном процессе. В статье рассматривается применение компьютерно - электронной установки «Скатт» в тренировочном процессе для совершенствования стрелковой подготовки биатлонисток, что позволяет своевременно выявить и исправить ошибки во время стрельбы. Определен уровень улучшения качества и эффективного управления обучением и совершенствованием стрелковой подготовленности биатлонисток.

Ключевые слова: компьютерно-электронная установка «Скатт», стрелковая подготовка, биатлонистки, учебно-тренировочный процесс.

Deykun M.P., Trojanovska M.M. Of shooting biathlonistok training in the teaching process. In the article application of the computer-electronic setting of "Skatt" is examined in a training process for perfection of rifle preparation of biathlonists that allows in good time to educe and correct errors during firing. The level of improvement of quality and effective management studies and perfection of rifle preparedness of biathlonists is certain.

Key words: computer-electronic setting of "Skatt", shooting preparation, biathlonists, teaching training process.

Постановка проблеми. Біатлон – вид лижної гонки, специфічною особливістю якого є комплексне співвідношення в одному змаганні двох різних видів спорту – лижних гонок і стрільби. В зв'язку з цим виникає питання, який з двох видів спорту вносить найбільш вагомий вклад в кінцевий спортивно-технічний результат в цьому виді спорту [6]. Однією з найважливіших характеристик успішного біатлоніста є вміння влучно стріляти. Дане вміння є безумовно вродженим, але відомо й те, що його, як і будь яке інше, можна розвинути у значній мірі. В залежності від методики занять і принципового індивідуального підходу до здібного потенційно-успішного спортсмена, можна виховати з